

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרִשְׁת וִיקָהָל פְּקוּדֵי

שבת פרשת החודש

הפטרה: כה אמר ה'

כו' אדר תשע"ז

מברכים חודש ניסן שיחול ביום שלישי

המולד בליל שלישי בשעה 19, 4 דקות ועשרה חלקים

שעון קיץ - צאת השבת ר"ת 20:10

גיליון 428

יציאת השבת:

19:32

ירושלים: 19:31

כניסת השבת:

18:24

ירושלים: 18:18

לחשב מחשבת...

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

כדי לבנות בניין בצורה טובה צריך מספר בעלי מקצוע. האחד אחראי על התכנון, אדם זה האדריכל, משרטט כיצד הוא רואה את הבניין בעיני רוחו. אדם נוסף הוא הקבלן המבצע בפועל את הבניה. ויש את אותו מפקח על הבניה, שעל פי הוראותיו ובהתאם לשרטוט הראשוני של האדריכל בונים את הבניין. בדרך כלל, מדובר באנשים שונים שכן כל אחד מהנושאים הנ"ל דורש התמחות אחרת וכשרון שונה.

בבצלאל התחברו שלושת המידות האלו יחד: הוא היה חושב מחשבות, המתכנן של המשכן וכליו. הוא היה גם מבצע בעצמו את העבודה: הוא ידע לעשות בזהב ובכסף ובנחושת. נוסף לכך, הוא גם ידע להורות לאחרים כיצד לעשות את הכלים: ולהורות נתן בלבן.

מתוך פרשה זו אנו למדים הוראה בפועל לגבי כל יהודי, שצריך לפעול בשלושת המישורים הללו גם יחד: לחשב מחשבת - ללמוד את התורה על כל פרטיה ודקדוקיה. לימוד תורה הוא עיסוקו העיקרי של אדם מישראל, וכך אנו אומרים בכל יום: "ותלמוד תורה כנגד כולם". אעפ"כ לא הלימוד הוא העיקר אלא המעשה. אסור שלימוד זה ישאר ללא מעשה בפועל. לעשות - הוא פרי הלימוד. וכך מובא בתלמוד (קדושין מ, ב): "נענו כולם ואמרו: תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה". ולהורות - ללימוד ולמעשה מצטרפת קומה נוספת: להורות, ללמד לאחרים! וכך דרשו את הפסוק: "אדם לעמל יולד", לעמל ראשי תיבות: ללמוד על מנת ללמד. אכן, לימוד גדול למדנו מבצלאל, כיצד צריך כל אדם לבנות את המשכן הרוחני שלו, אשר מתוכו נזכה בעזרת ה' לבניין המקדש במהרה.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

שבת פרשת החודש

שבת האחרונה של אדר, היא הרביעית והאחרונה מ'ארבע פרשיות'. ונקראת 'פרשת החודש', על שם הקריאה שקורין בה למפטיר בפרשת החודש הַזֶּה לָכֵם ראש חֲדָשִׁים מסדר בא, בספר שמות, מוציאים בשבת זו שני ספרי תורה, באחד קורין בפרשת השבוע ובשני קורא מפטיר מספר שמות כנ"ל.

כזה ראה וקדש:

"החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה". פרשת החודש נקראת כשאנו מתקרבים לראש חדש ניסן, החודש הראשון לחודשי השנה, אשר בתוכו חג החרות, חג הפסח.

הפתיחה לאירועי יציאת מצרים, ההוראה להתכונן לפסח, נאמרה למשה ולאהרן בראש חדש ניסן. ולפיכך אנו קוראים בשבת זו את הפסוקים מפרק י"ב בספר שמות, ובהם המצוות הראשונות שנתנו לעם ישראל. הפסוק הראשון: "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה", מדבר בשני נושאים: הנושא הראשון, קידוש החודש, והעניין השני: קביעתו של ראש חודש ניסן כראש השנה לחודשים.

וכך פירש רש"י שם: "החודש הזה. הראהו לבנה בחדושה ואמר לו כשהירח מתחדש יהיה לך ראש חדש. ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, על חדש ניסן אמר לו, זה יהיה ראש לסדר מנין החדשים, שיהא אייר קרוי שני, סיון שלישי: הזה. נתקשה משה על מולד הלבנה באיזו שעור תראה ותהיה ראויה לקדש, והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע, ואמר לו כזה ראה וקדש":

ועדיין יש לשאול מדוע נתקשה משה במולד הלבנה עד שנצטרך הקב"ה להראותה לו באצבע? ונראה כי הטעם הוא, גודל העוצמה שנתן הקב"ה כח ביד חכמי ישראל לקדש את החודשים ולקבוע את הזמנים, ובזה נתקשה משה, הכיצד יקדש אדם את הלבנה? מה אדם ותדעהו? והוראתו של הקב"ה היתה נתינת הכח ביד משה רבנו, ראש וראשון לחכמי ישראל, להעביר בידו את הכח לחכמים לקדש את החודש.

מצווה זו מלמדת אותנו על קדושת עם ישראל הקובעים על קדושת הזמנים. בסמוך ונראה לראש חודש ניסן, נלמד להעריך את הכוחות שנתן לנו בורא העולם, להוסיף קדושה בעולם.

הטעם לקביעת שבת החודש:

טעם שתקנו לשנות בשבת של ראש חדש ניסן (או בשבת שלפניו) ולהוסיף בה קריאה מענין היום, מפני חשיבותו של ניסן שהוא ראש לכל החדשים ומלך עליהם (הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֵם - לכם אותיות מלך), ומצוה לקדש אותו יותר מכל שאר החדשים, לכך מכריזין עליו לקדשו ברבים בשבת שהיא יום כינוס ואסיפה בבתי כנסיות, על ידי קריאה זו בתורה וההפטרה בנביא:

ואין קריאה זו הקידוש של החודש, שאין קידוש החודש אלא בבית דין מומחין בזמן שהיתה נוהגת סמיכה בישראל. ועל ידי עדים שראו את הירח החודש, אבל יש בזה משום תוספת קידוש

על ידי ההכרזה בפומבי שעושים לניסן יותר מלחדשים אחרים. ועוד, שעל ידי קריאה זו שמודיעים לעם על כניסת ניסן, מזכירים להם שחג הפסח קרוב לבוא ויכינו עצמם לעלות לרגל. לפי שחמורה מצות עליה לרגל בחג הפסח משאר הרגלים, שיש בה מצות הקרבת הפסח, והקרבת הפסח היא מצוה שיש בה כרת. ועוד, שקרבנות היחיד שבשאר הרגלים יש להן תשלומין כל שבעה, ופסח אין לו תשלומין:

ומפני שגדול כבוד הבית בפסח יותר מכל השנה, ורוב ישראל, כנשיא וכעם, באים שעריו בשייר ובהלל, משום כך מלמדים לעם ולנשיא את משפטיהם זה עם זה, ומשפט כולם עם הבית וקדשיו ועבודותיו וקרבתותיו; וזה ענין קריאת ההפטרה מספר יחזקאל.

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֳדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְקָם. לֵכֶם - שְׁלַכְּם; לֵכֶם - לְגִאוּלְתַּכֶּם. הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְקָם - מִסּוּר הוּא לֵכֶם: אָמַר רַבִּי יִהְיֶשׁע בֶּן לׁוֹי: מִשָּׁל, לְמֶלֶךְ שֶׁהִיָּה לוֹ אוֹרְלוּגִין וְהִיָּה מִבֵּיט בּוֹ וְיִוְדַע אִיזוֹ שַׁעָה בַּיּוֹם, כִּיּוֹן שֶׁעֲמַד בְּנוֹ עַל פֶּרֶקוֹ, מִסֵּר לוֹ אוֹרְלוּגִין שְׁלׁוֹ. כֵּךְ אָמַר הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַד עַכְשׁוֹ חֲשֻׁבּוֹן שֶׁל חֲדָשִׁים וּשְׁלֹשִׁים בִּידֵי, מִכָּאֵן וְאֵילֶךְ הָרִי הֵן מִסּוּרִין בִּידְכֶם.

הדא הוא דכתיב (שיר השירים ב): קול דודי הנה זה בא, מְדַלֵּג עַל הַהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת - רבי יהודה אומר, קול דודי - זה משה; בשעה שאמר לישראל, בחדש הזה אתם נגאלין, אמרו לו: משה רבינו, היאך אנו נגאלין, לא כך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו וְעַבְדִּים וְעַנּוּ אֲתֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וְהָלֹא אֵין בִּידֵינוּ אֵלָּא מֵאֲתִים וְעֶשְׂרָ? אָמַר לָהֶם, הוֹאִיל וְהוּא חִפֵּץ בַּגּוֹאֲלָתְכֶם אֵינוּ מְבִיט בַּחֲשׁוֹבוֹתֵיכֶם אֵלָּא מְדַלֵּג עַל הַהָרִים - מְדַלֵּג עַל הַקְּצִים וְעַל הַחֲשׁוֹבוֹת וְעַל הַעִיּוּרִים, וּבַחֲדָשׁ הוּא אֲתֶם נִגְאָלִים (שם קצ):

חדש שכולו גאולה:

אין קורין גאולה אלא ליציאה מאפלה לאורה. זה שלא ידע טעם שעבוד מעולם, אינו טועם טעם של גאולה, ועיקרה של גאולה - החרות הבאה מתוך השעבוד גופו; אלמלא היו ישראל משועבדים, לא זכו להיות בני חורין לעולם; וכשנשתעבדו - השעבוד עצמו הוליד את הגאולה, ומתוך החשכה בקעה האורה ולא ממקום אחר. וכן אמרו חכמים:

הוא: 'לכשתרדו במדרגה התחתונה - אותה שעה אני גואל אתכם':

אתה מוצא כשנולד יצחק היו הכל אומרים: נולד בן לשעבוד, שכן אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם **פִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ** (בראשית טז) - ולא היה יצחק אלא אב לאומה של גאולים ובני חורין. וכן אתה מוצא ביצחק כשנעקד על גבי המזבח, היה דומה כאילו כלל זרעו של אברהם מן העולם ודוקא מתוך החשיכה באה הגאולה וכן לעתיד לבוא, דוקא בזמן שיראה כאילו זרעו של אברהם אבינו כלל מן העולם אז תחל הגאולה וכמו שקרא בדורנו לעין כל.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה